บทที่ 4

นโยบายของรัฐกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย

อุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย เป็นการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างหนึ่งที่เอื้ออำนวยต่อความสะดวกสบายของผู้ใช้ แม้ว่าในระยะแรกเครื่องปรับอากาศจะมีราคาสูงและใช้กระแสไฟฟ้ามากทำให้ผู้ใช้ต้องเสียค่ากระแสไฟฟ้าสูง แต่สภาพความเป็นอยู่ภายในเมืองซึ่งนับวันแต่จะมีความแออัดยัด ก็เริ่มทำให้เครื่องปรับอากาศกลายเป็นของจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตสมัยใหม่ขึ้นมา โดยเฉพาะสำหรับอาคารร้านค้าซึ่งต้องการจูงใจลูกค้าให้ไปซื้อสินค้าภายในร้าน เครื่องปรับอากาศก็กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพาณิชย์ไปด้วย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความต้องการสินค้าเครื่องปรับอากาศมากขึ้นตลอดเวลา ยิ่งไปกว่านั้นเครื่องปรับอากาศที่ประกอบในประเทศก็ยังมีลู่ทางที่จะส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้ปริมาณมากขึ้นเป็นลำดับ

รัฐบาลเองก็ได้พยายามส่งเสริมอุตสาหกรรมภายในประเทศมาโดยตลอด นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2503-2514) ที่มุ่งส่งเสริมให้อุตสาหกรรมภายในประเทศมีขีดความสามารถในการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าด้วยมาตรการต่าง ๆ อาทิ นโยบายส่งเสริมการลงทุน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน โดยให้สิทธิประโยชน์ สิ่งจูงใจแก่ผู้มาลงทุนด้วยประการต่าง ๆ ซึ่งนโยบายเหล่านี้ก็ได้ผลดีเพราะมีการลงทุนในอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศโดยผู้ลงทุนรายต่าง ๆ และธุรกิจดังกล่าวก็ได้ก้าวหน้าสืบมาจนทุกวันนี้ และนอกจากนี้ก็ยังมีผู้ลงทุนรายอื่น ๆ ทำการประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศขึ้นมาหลายราย ซึ่งผลิตภัณฑ์เครื่องปรับอากาศที่ประกอบในประเทศเหล่านี้ก็ประสบความสำเร็จในการทดแทนผลิตภัณฑ์เครื่องปรับอากาศที่มาจากต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

จากความสำเร็จในการพัฒนาอุตสาหกรรมในขั้นแรก ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2503-2514) รัฐบาลก็พยายามส่งเสริมให้อุตสาหกรรมภายในประเทศก้าวหน้าไปสู่ ขั้นที่สอง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) นั่นคือเปลี่ยนสภาพจากอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าเพื่อทดแทนการ

นำเข้า ไปสู่การผลิตสินค้าเพื่อส่งออก โดยใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกด้วยการใช้มาตรการช่วยเหลือภาษีอากรให้แก่ผู้ส่งออก โดยรัฐบาลมีจุดมุ่งหมายที่จะใช้ผลผลิตจากอุตสาหกรรมภายในประเทศนี้ ในการแสวงหาเงินตราจากต่างประเทศ ช่วยลดดุลการค้า สร้างความเจริญเติบโตให้แก่อุตสาหกรรมภายในประเทศประเภทอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดความต้องการแรงงานเข้าทำงานในอุตสาหกรรมเพื่อช่วยแก้ปัญหาแรงงานในประเทศ และเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศต่อเนื่องไปอย่างเป็นลูกโซ่

แม้อุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศจะได้พัฒนาไปจนสามารถทำการส่งผลิตภัณฑ์ออกไปจำหน่ายในต่างประเทศได้ ซึ่งย่อมต้องกล่าวได้ว่าผลสำเร็จดังกล่าวย่อมสืบเนื่องมาจากความสนับสนุนจากภาครัฐบาลโดยมิต้องสงสัย แต่ทว่าสภาพการณ์ของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศ มิใช่ดำเนินไปโดยปราศจากอุปสรรคเสียเลย ในทางตรงกันข้ามในปัจจุบันอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทยก็ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมายนับตั้งแต่ปัญหาในด้านภาษีอากร ที่ก่อให้เกิดการหลีกเลี่ยงภาษี การตั้งโรงงานผิดกฎหมาย การที่โครงสร้างภาษีอากรไม่เอื้ออำนวยต่อการเกิดอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน และยังมีปัญหาในด้านการผลิตและเทคโนโลยีซึ่งถ้าจะมองตามสภาพที่แท้จริงแล้วอุตสาหกรรมนี้ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างสมบูรณ์ การดำเนินการผลิตส่วนใหญ่ก็ยังคงเป็นการประกอบเท่านั้น ยังคงต้องมีการนำชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศจากต่างประเทศเข้ามาประกอบเครื่องปรับอากาศเป็นเปอร์เซ็นต์ที่สูงอยู่[1] ดังนั้นจึงกลายเป็นว่าการที่อุตสาหกรรมนี้ยิ่งเติบโตกลับมีส่วนที่จะเพิ่มการขาดดุลการค้าให้แก่ประเทศมากขึ้นโดยตลอด

การแก้ไขปัญหาเหล่านี้จำเป็นจะต้องพิจารณาไปที่ต้นตอของปัญหา ซึ่งถ้าสืบย้อนไปแล้วก็จะพบความจริงว่านโยบายของรัฐบาลเองมีส่วนทำให้เกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น เช่น การกำหนดภาษีอากรที่สูงเกินไป ทำให้เกิดปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี เกิดปัญหาโรงงานที่ผิดกฎหมาย การที่ภาษีอากรมีการเก็บซ้ำซ้อนทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเกิดอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วน ซึ่งรัฐบาลเองมีความปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้น เป็นต้น

---

[1] ดูการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตในบทที่ 3

ในบทนี้จึงจะเป็นการทบทวนถึงนโยบายของรัฐในแง่ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศ ทั้งในแง่ที่เป็นการส่งเสริมและแง่ที่เป็นอุปสรรคต่ออุตสาหกรรม ทั้งนี้เพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

1. นโยบายภาษีอากรกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศ

ต่อไปนี้จะเป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับนโยบายภาษีอากรของรัฐซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศเป็นอย่างมาก นโยบายภาษีอากรที่ให้ความคุ้มครองต่ออุตสาหกรรมสูงจะมีผลในการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ มิให้ถูกสินค้าสำเร็จรูปที่มาจากต่างประเทศมาแย่งตลาด คือทำให้ผู้ผลิตในประเทศมีความได้เปรียบในแง่ของการผลิตสินค้าในประเทศ แต่ในขณะเดียวกันการให้ความคุ้มครองด้านนโยบายภาษีอากรที่สูงเกินความจำเป็นก็กลับทำให้เกิดผลเสีย กล่าวคืออุตสาหกรรมภายในประเทศกลับอ่อนแอเติบโตไม่เต็มที่ เพราะคอยพึ่งความคุ้มครองจากกำแพงภาษีอากรของรัฐอยู่ตลอดเวลา ถ้าปราศจากกำแพงภาษีอากรเมื่อไร หรือถ้ากำแพงภาษีอากรลดน้อยลงก็ไม่สามารถต่อสู้กับสินค้าจากต่างประเทศได้

นอกจากนี้นโยบายภาษีอากรที่เรียกเก็บภาษีสูงก็ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องการลักลอบนำสินค้าที่ไม่เสียภาษีเข้า ปัญหาโรงงานที่หลบเลี่ยงไม่เสียภาษี โรงงานที่ผิดกฎหมาย ปัญหาการผลิตที่ไม่ได้กระทำอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้มีสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพ ทำให้ต้นทุนสินค้าสูงกว่าที่ควรจะเป็น ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้บริโภคสินค้า และระบบโครงสร้างภาษีอากรที่มีการซับซ้อนยุ่งยากและไม่แน่นอนในการตีความก็เป็นอุปสรรคในการขัดขวางการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จะผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ ยังผลให้ยังต้องมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ในการผลิตสินค้าโดยไม่มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นแต่อย่างไรในอุตสาหกรรม ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายทางด้านภาษีอากรทั้งสิ้น

ภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศ

ภาษีอากรซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศก็เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ คือ ภาษีเงินได้ ภาษีศุลกากร ภษีการค้า ภาษีเทศบาล แต่สำหรับความสำคัญในแง่ที่ก่อให้เกิดความแตกต่างและมีผลกระทบต่อโครงสร้างของอุตสาหกรรมมีดังนี้

1. ภาษีศุลกากร

ได้แก่ ภาษีที่เรียกเก็บจากการสั่งสินค้าเข้าหรือการส่งสินค้าออกจากประเทศไทย ซึ่งผู้นำเข้าและผู้ส่งออกจะต้องจ่ายภาษีศุลกากร คือ

1.1 จ่ายอากรขาเข้าเมื่อนำสินค้าเข้าสู่ประเทศไทย

1.2 จ่ายอากรขาออกเมื่อส่งสินค้าออกจากประเทศไทย สำหรับสินค้าบางชนิด อากรดังกล่าวจะมีส่วนเกี่ยวข้องคือ ผู้ดำเนินอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศจะต้องจ่ายภาษีศุลกากรในเมื่อนำชิ้นส่วนอุปกรณ์หรือวัตถุดิบจากต่างประเทศเข้ามาทำการประกอบเครื่องปรับอากาศ ส่วนเมื่อทำการประกอบเครื่องปรับอากาศเสร็จเรียบร้อยและการส่งเครื่องปรับอากาศออกไปจำหน่ายต่างประเทศก็จะได้รับการยกเว้นอากรขาออก ภาษีศุลกากรที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการจึงมีเพียงอากรขาเข้าเท่านั้น

ภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้านำเข้าจะมีส่วนในการคุ้มครองผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันนั้นในประเทศ เพราะผู้ที่นำเข้าสินค้าสำเร็จรูปจะต้องเสียอากรขาเข้า ส่วนผู้ที่ทำการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันนั้นในประเทศไม่ต้องเสีย ส่วนถ้าอากรขาเข้านั้นเป็นการเรียกเก็บจากวัตถุดิบหรือสินค้ากึ่งกลางที่ใช้ในการผลิตแล้วก็จะทำให้การใช้นโยบายภาษีอากรคุ้มครองผู้ผลิตในประเทศลดผลคุ้มครองลงมา เพราะภาษีของวัตถุดิบและชิ้นส่วนจะทำให้ต้นทุนของผู้ผลิตภายในประเทศสูงขึ้นกว่าที่ควร

2. ภาษีการค้าและภาษีเทศบาล

ภาษีการค้าเป็นภาษีที่เรียกเก็บจากการขายสินค้าหรือรายรับของผู้ประกอบการค้าซึ่งมีฐานของภาษีกว้างขวางมากมีการเรียกเก็บจากทั้งทางผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก ผู้ขายทอดแรก ผู้ขายทุกทอด ผู้ประกอบกิจการ ผู้รับจ้าง ผู้ให้เช่า ซึ่งกว้างขวางมากจนเกิดปัญหาเรื่องการซ้ำซ้อนของภาษีการค้า สินค้าอย่างหนึ่งจึงมีโอกาสที่จะถูกเรียกเก็บภาษีมากกว่าหนึ่งครั้ง ปกติผู้ประกอบการอุตสาหกรรมมักจะประสบกับการต้องเสียภาษีการค้าใน 3 ฐานะ กล่าวคือ

2.1 เสียในฐานะผู้นำเข้า ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของประมวลรัษฎากรที่ให้ถือว่าผู้นำเข้าซึ่งสินค้าใด ๆ ตามบัญชีอัตราภาษีการค้า เป็นผู้ประกอบการค้าซึ่งจำต้องเสียภาษีการค้านับแต่มีการนำสินค้านั้นเข้ามาในประเทศ ดังนั้นผู้ประกอบการที่จะต้องนำชิ้นส่วนอุปกรณ์เครื่องปรับอากาศเข้ามาประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศ จึงต้องเสียภาษีขาเข้า และภาษีการค้าไปพร้อมกัน

2.2 ในฐานะผู้ผลิต เมื่อผู้ประกอบการนำเข้าชิ้นส่วนวัตถุดิบที่ทั้งสั่งเข้ามาจากต่างประเทศ และหาซื้อในประเทศมาประกอบเป็นสินค้าใหม่ขึ้นก็ต้องเสียภาษีการค้าอีกในฐานะผู้ผลิต ถ้าสินค้าที่ประกอบขึ้นใหม่นั้นยังมิใช่เป็นสินค้าสำเร็จรูป แต่เป็นเพียงแค่ชิ้นส่วนประกอบหรือสินค้าขั้นกลาง เช่น ชิ้นส่วนคอยล์ทำความเย็น ผู้ที่ซื้อสินค้าขั้นกลางนี้ไปประกอบเป็นสินค้าสำเร็จรูป คือเครื่องปรับอากาศก็ต้องเสียภาษีการค้าอีกในฐานะผู้ผลิตซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

2.3 ในฐานะผู้ส่งออก คือเมื่อผู้ผลิตต้องการส่งสินค้าสำเร็จรูปที่ตนผลิตนั้นออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ผู้ผลิตนั้นก็จะมีฐานะเป็นผู้ส่งออกและต้องเสียภาษีการค้าอีกครั้งหนึ่ง แม้ว่าในกรณีนี้อาจเรียกเงินชดเชยค่าภาษีการค้าที่ถูกเก็บซ้ำซ้อนล่วงหน้าคืนจากรัฐบาลได้ตามนโยบายส่งเสริมการส่งออกแต่ในทางปฏิบัติการขอเงินค่าชดเชยภาษีอากรคืนนี้มักจะล่าช้าจนแทบไม่มีผลในการชดเชยภาษีการค้าเลย

ส่วนภาษีเทศบาลนั้นจะเรียกเก็บรวมไปกับภาษีการค้า โดยใช้อัตราอีก 10% ของภาษีการค้า จึงรวมไปกับภาษีการค้าโดยอัตโนมัติ

ภาษีการค้าและภาษีเทศบาลจะไม่มีส่วนในการคุ้มครองต่ออุตสาหกรรมในประเทศ ในกรณีที่สินค้าที่นำเข้ากับสินค้าที่ผลิตในประเทศเสียภาษีการค้าและภาษีเทศบาลในอัตราเดียวกัน แต่ภาษีการค้าและภาษีเทศบาลจะมีผลต่อต้นทุนและราคาขายโดยตรง เพราะผู้ผลิตมักจะรวมเอาภาษีการค้าไว้ในต้นทุนของตนด้วย ซึ่งทำให้ต้นทุนของสินค้าสูงขึ้นและการคิดอัตรากำไร ก็มักจะคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของต้นทุนก็จะทำให้ราคาขายสูงขึ้น ภาษีการค้าที่ผู้ผลิตต้องเสียก็จะสูงตามราคาขายเนื่องจากภาษีการค้าคิดจากยอดขาย ปกติแล้วผู้นำเข้าและผู้ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันในประเทศจะต้องเสียภาษีการค้าเท่ากัน ยกเว้นในกรณีนำเข้าวัตถุดิบชิ้นส่วนประกอบ ซึ่งผู้นำเข้าผลิตเอง อาจได้รับสิทธิพิเศษในการเสียภาษีการค้าด้วยอัตราที่ต่ำกว่าผู้นำเข้าโดยทั่วไป แต่ฐานภาษี (คือตัวเลขรายได้หรือค่าใช้จ่ายใด ๆ ตามที่กำหนดโดยประมวลรัษฎากรเพื่อใช้ในการคิดคำนวณภาษี) สำหรับผู้นำเข้าและผู้ผลิตจะต่างกัน กล่าวคือภาษีการค้าที่ผู้นำเข้าจะต้องเสียจะคิดจากราคาต้นทุนของสินค้าซึ่งมักใช้ราคา ซี.ไอ.เอฟ (ราคาสินค้าที่รวมค่าสินค้า เบี้ยประกันวินาศภัย และค่าระวางเรือไว้รวมกัน) ของสินค้าแล้วมาปรับให้เป็นราคาขาย (สมมติ)โดยบวกอากรขาเข้าและกำไรมาตรฐานเข้าไปเป็นราคาขาย จากนั้นจึงคูณด้วยอัตราภาษีการค้าตามที่กำหนดออกมาเป็นภาษีการค้าอีกทีหนึ่ง หรือเขียนเป็นสูตรได้ดังนี้

$$\text{ภาษีการค้า} = \frac{\text{ราคาขาย (ส่งมูลค่า)} \times \text{อัตราภาษีการค้า}}{100} \text{ (ที่รวมภาษีเทศบาลอีก 10\%)}$$

$$\text{ราคาขาย (ส่งมูลค่า)} = \frac{\text{(ราคา CIF. ของสินค้า + อากรขาเข้า)} \times \text{(100 + กำไรมาตรฐาน)}}{100}$$

$$\text{หรือภาษีการค้า} = \frac{\text{(ราคา CIF.ของสินค้า+อากรขาเข้า)} \times \text{(100+กำไรมาตรฐาน)} \times \text{อัตราภาษีการค้า}}{100 \times 100}$$

ที่มา : กรมศุลกากร, พิกัดอัตราศุลกากร, 2519 หน้า (2)

ดังนั้น อัตราภาษีที่แท้จริงที่ผู้นำเข้าต้องเสียเมื่อนำสินค้าเข้าจึงเท่ากับ ภาษีขาเข้า + ภาษีการค้า ส่วนผู้ผลิตในประเทศนั้นจะต้องเสียภาษีการค้าตามราคาจำหน่ายสินค้า

จากข้อมูลดังกล่าวมาแล้วนั้น เราสามารถเขียนเป็นตารางเปรียบเทียบผู้เสียภาษี ภาษีที่ต้องเสีย และฐานภาษี ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 14 แสดงผู้เสียภาษี ชนิดของภาษีและฐานภาษี

ผู้เสียภาษี	ภาษีที่ต้องเสีย	ฐานภาษี
1. ผู้นำเข้า	1.1 ภาษีขาเข้า	1.1 ราคา CIF ของสินค้า
	1.2 ภาษีการค้าและภาษีเทศบาล	1.2 ราคา CIF ของสินค้า + อากรขาเข้า + กำไรมาตรฐาน
2. ผู้ส่งออก	2. ไม่เสียภาษีในกรณีส่งออก	
3. ผู้ผลิตสินค้าสำเร็จรูป	3. ภาษีการค้าและภาษีเทศบาล	3. ราคาจำหน่ายสินค้าสำเร็จรูป
4. ผู้ผลิตสินค้าขั้นกลาง	4. ภาษีการค้าและภาษีเทศบาล	4. ราคาจำหน่ายสินค้าขั้นกลาง
5. ผู้รับจ้างผลิต	5. ภาษีการค้าและภาษีเทศบาล	5. รายได้จากการรับจ้างทำของ

ที่มา : จากประมวลรัษฎากร และการสอบถามจากผู้ประกอบการ

ความเป็นมาของนโยบายภาษีอากรของเครื่องปรับอากาศ(ปี พ.ศ. 2503-2525)

จากอัตราภาษีอากรที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด หลายครั้งหลายหนโดยกฎหมายฉบับต่าง[1] มีข้อที่น่าวิเคราะห์ในนโยบายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลให้ความคุ้มครองกับอุตสาหกรรมมาก โดยจะเห็นได้จากอัตราอากรขาเข้าซึ่งเก็บสูงมากสำหรับเครื่องปรับอากาศชนิดครบชุดสมบูรณ์ ส่วนเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนนั้น แม้ว่าจะเสียอากรขาเข้าในอัตราที่ต่ำกว่าในตอนแรกแต่เมื่อถึงปี พ.ศ. 2521 ก็กลับมาเสียอากรขาเข้าในอัตราเท่ากับเครื่องแบบหน้าต่างคือร้อยละ 80 หรือในอีกแง่หนึ่งอาจจะมองได้ว่ารัฐบาลได้ถือว่าเครื่องปรับอากาศขนาดเล็กเป็นสินค้าฟุ่มเฟือยจึงพยายามตั้งกำแพงภาษีให้สูงเพื่อกีดกันการนำเข้า

2. น่าจะสันนิษฐานจากโครงสร้างภาษีอากรที่เป็นมาได้ว่า รัฐบาลแบ่งเครื่องปรับอากาศออกเป็น 2ประเภท นั่นคือ ประเภทแรก เครื่องปรับอากาศขนาดเล็กที่ใช้ตามบ้านเรือนซึ่งทางรัฐบาลถือว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย จึงตั้งอัตราภาษีการค้าในอัตราที่สูงกว่า และอีกประเภทหนึ่งคือ เครื่องปรับอากาศขนาดใหญ่กว่าซึ่งเป็นเครื่องปรับอากาศที่ใช้ในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม ซึ่งรัฐบาลถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นจึงเก็บภาษีการค้าในอัตราที่ต่ำกว่า ซึ่งถ้าดูจากปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมาเครื่องปรับอากาศทุกประเภทเสียภาษีการค้าเท่ากันหมด คือร้อยละ 12 ครั้นถึงปี พ.ศ. 2509 จึงเริ่มมีอัตราภาษีการค้าที่แตกต่างกัน นโยบายนี้รัฐบาลได้ยึดถือมาโดยตลอด และจะเห็นได้อย่างแจ้งชัดตามการเปลี่ยนแปลงในปี พ.ศ. 2523 เมื่อรัฐบาลได้กำหนดอัตราภาษีการค้าสำหรับ "เครื่องปรับอากาศและชิ้นส่วนปรับอากาศที่ใช้ในอุตสาหกรรม" ให้ถูกกว่าเครื่องปรับอากาศประเภทอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการจำแนกประเภทของเครื่องปรับอากาศให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวของทางรัฐบาล ปรากฏว่ามีความคลุมเครือไม่ชัดเจนมาตลอดเวลา ยกตัวอย่างเช่น การที่รัฐบาลกำหนดให้อัตราภาษีการค้าสำหรับเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่างกับแบบแยกส่วนมีความแตกต่างกัน เป็นส่วนใหญ่ โดย เครื่องแบบแยกส่วนเสียภาษี

---

[1] ดูภาคผนวกเกี่ยวกับความเป็นมาของอัตราภาษีอากรเกี่ยวกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศประกอบ

การค้าในอัตราที่ต่ำกว่าหรืออย่างน้อยที่สุดเท่ากับเครื่องแบบหน้าต่างนั้นก็น่าจะมีสาเหตุมาจากการที่รัฐบาลเข้าใจว่า เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนคือ เครื่องปรับอากาศที่ใช้ในอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นของจำเป็น ขณะที่เครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่างเป็นเครื่องปรับอากาศที่ใช้ในบ้านและจัดเป็นของฟุ่มเฟือย ซึ่งทัศนคติดังกล่าวก็มีส่วนถูก แต่ถูกเพียงส่วนเดียวไม่ใช่ถูกทั้งหมด ทั้งนี้เพราะเครื่องแบบแยกส่วนนั้นมีทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ซึ่งเฉพาะเครื่องขนาดใหญ่เท่านั้นที่จะใช้ในอุตสาหกรรมและเชิงพาณิชย์ ส่วนเครื่องปรับอากาศชนิดแยกส่วนขนาดเล็กนั้นเป็นสินค้าที่มีจุดมุ่งหมายในการใช้เหมือนกับเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่างทุกประการ คือใช้ในอาคารบ้านเรือนขนาดเล็ก และเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนขนาดเล็กกลับเป็นคู่แข่งของเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่างด้วยซ้ำ ดังนั้น จากจำแนกประเภทของเครื่องปรับอากาศตามนโยบายภาษีอากรของรัฐบาลดังกล่าวจึงไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความสับสนในการตีความการเสียภาษีของเครื่องปรับอากาศอยู่ตลอดเวลา และจะเห็นได้ว่ากว่าการที่ทางรัฐบาลจะเข้าใจถึงจุดบกพร่องในนโยบายภาษีอากรของรัฐบาลดังกล่าว ก็กินเวลานานมากถึงกว่า 20 ปี นับตั้งแต่รัฐบาลได้กำหนดให้เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนกับแบบหน้าต่างเสียภาษีต่างกันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 จนมาถึงปี พ.ศ. 2524 ที่มีการกำหนดอย่างชัดเจนว่าเครื่องปรับอากาศอย่างไรที่จะถือว่าเป็นเครื่องปรับอากาศสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม

3. จากนโยบายภาษีอากรที่ทำให้เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนเสียภาษีน้อยกว่าหรืออย่างน้อยที่สุดก็เท่ากับเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่างมาเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนขนาดเล็กซึ่งเป็นคู่แข่งของเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่าง มีข้อได้เปรียบในด้านต้นทุน กล่าวคือ แม้ว่าเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนมีชิ้นส่วนมากกว่าจึงมีต้นทุนชิ้นส่วนสูงกว่าเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่างก็ตาม แต่เนื่องจากเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนเสียภาษีการค้าน้อยกว่าเครื่องแบบหน้าต่าง ผลรวมจึงเป็นว่าเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนมีต้นทุนรวมพอ ๆ กับเครื่องแบบหน้าต่าง ราคาขายของเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนกับแบบหน้าต่างจึงพอ ๆ กันหรือเครื่องแยกส่วนสูงกว่าแบบหน้าต่างเล็กน้อย และยังมีข้อดีตรงที่เสียงเงียบกว่า ความสั่นสะเทือนน้อยกว่า ผลก็คือเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนได้รับความนิยมจากผู้ใช้มากกว่าเครื่องแบบหน้าต่างมาก ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

การที่เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนได้รับความนิยมมากกว่าเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่าง ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายภาษีอากรนี้นับได้ว่าไม่ได้ก่อให้เกิดผลดียิ่งกับทางด้านภาครัฐบาล กล่าวคือในประการแรก เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนมียิ่นส่วนมากกว่าเครื่องแบบหน้าต่าง เมื่อมีการประกอบเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนมาก ก็ต้องมีการสั่งยิ่นส่วนอุปกรณ์มาจากต่างประเทศมาก และยิ่นส่วนอุปกรณ์นี้ก็เสียภาษีอากรในอัตราที่ต่ำอีก ซึ่งในแง่ของส่วนรวมแล้ว คนที่ใช้ของที่อำนวยความสะดวกสบายให้แก่ตนมากยิ่นเพียงไรก็ควรจะเสียภาษีให้กับสังคมมากยิ่นเพียงนั้นหรือเป็นการเสียภาษีในอัตราที่ก้าวหน้า (Progressive rate) ซึ่งโครงสร้างของภาษีอากรที่เป็นมากลับไม่เป็นไปตามนโยบายภาษีอากรที่ถูกต้อง ในประการที่สอง เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนกินไฟมากกว่าเครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่าง เมื่อเครื่องปรับอากาศทั้ง 2 ประเภทมีขนาดการทำความเย็นเท่ากัน การที่เครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนได้รับความนิยมมากกว่า เครื่องปรับอากาศแบบหน้าต่าง จึงทำให้การใช้พลังงานไฟฟ้าสำหรับเครื่องปรับอากาศขนาดเล็กสูงกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากนโยบายภาษีอากรทำให้โครงสร้างราคาของเครื่องปรับอากาศไม่เป็นไปในอัตราที่ถูกต้องนั่นเอง

4. นโยบายภาษีอากรที่เป็นมามีความผันผวนไม่แน่นอนเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น การที่นโยบายภาษีอากรในช่วงแรก ๆ นั้นได้แบ่งแยกอัตราภาษีการค้าไว้สำหรับเครื่องแบบหน้าต่าง เครื่องแบบแยกส่วน อะไหล่เครื่องหน้าต่าง อะไหล่เครื่องแยกส่วน และยิ่นส่วนอุปกรณ์ที่นำมาผลิตโดยตรง ซึ่งมีอัตราส่วนมากน้อยต่างกัน และยิ่นส่วนอุปกรณ์ที่นำมาผลิตโดยตรงจะเสียภาษีการค้าน้อยที่สุด ซึ่งนับว่าเป็นนโยบายที่ดีอยู่แล้ว ซึ่งการจัดโครงสร้างของภาษีอากรดังกล่าวได้มีมาเป็นลำดับจนถึงปี พ.ศ. 2513 และภายในปี พ.ศ. 2513 นั้นเองก็มีการปรับอัตราภาษีการค้าของเครื่องปรับอากาศ และยิ่นส่วนทุกประเภทให้เท่ากันหมด พอมาถึงปี พ.ศ. 2517 ก็มีการปรับโครงสร้างภาษีอากรกลับไปเหมือนเมื่อปี พ.ศ. 2513 อีก

5. นโยบายภาษีอากรที่เป็นมาได้กำหนดอัตราอากรขาเข้าไว้ค่อนข้างสูง ซึ่งก็ย่อมหมายถึงว่ารัฐได้ให้การคุ้มครองอุตสาหกรรมในอัตราที่สูงด้วยเช่นกัน ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ในระยะแรกซึ่งอุตสาหกรรมในประเทศเพิ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นซึ่งอุตสาหกรรมดังกล่าวยังอ่อนแออยู่และต้องการความคุ้มครอง เพื่อมิให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาทุ่มตลาด แต่ในระยะเวลานานแล้วนโยบายดังกล่าวกลับเป็นปัญหามากกว่าให้ประโยชน์ ทั้งนี้เพราะอัตราคุ้มครองที่สูงทำให้ผู้ผลิตมุ่งผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศมากกว่าเพราะขายได้ราคา

สูงกว่า แทนที่จะมุ่งไปขายในตลาดโลก การกำหนดอัตราคุ้มครองที่สูงทำให้เกิดปัญหา เรื่องการลักลอบนำเข้าแม้ว่าอาจจะมีปัญหาไม่มากนักเพราะเครื่องปรับอากาศเป็นสินค้าที่มีขนาดใหญ่ไม่เหมือนสินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าอื่น ๆ ที่มีขนาดเล็กง่ายแก่การลักลอบนำเข้า แต่ก็อาจมีการลักลอบนำเข้าพวกชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศบางชิ้นที่มีราคาแพง เช่น คอมเพรสเซอร์และชิ้นส่วนอุปกรณ์ควบคุมเป็นต้น ส่วนในเรื่องของภาษีการค้าซึ่งได้กำหนดไว้ค่อนข้างสูงเช่นกันนั้น ก็ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องโรงงานผิดกฎหมาย คือ โรงงานที่พยายามหลบเลี่ยงภาษีการค้าโดยการไม่ไปจดทะเบียนกับกระทรวงอุตสาหกรรม และไม่เสียภาษีจึงทำให้สามารถผลิตสินค้าออกมาได้ในราคาถูกกว่าโรงงานที่เสียภาษีตามกฎหมาย ซึ่งอัตราภาษีที่สูงทำให้มีผู้ประกอบการประเภทนี้เกิดขึ้นมากเพราะผู้ประกอบการเห็นว่าอัตรากำไรที่จะได้คุ้มค่ากับการเสี่ยง ผลก็คือโรงงานที่เสียภาษีตามกฎหมายต้องเสียเปรียบในการแข่งขันกับโรงงานที่ผิดกฎหมาย รัฐบาลเองก็ไม่ได้ภาษีที่ควรจะได้จากโรงงานที่หนีภาษีเหล่านี้ และผู้ซื้อเองก็ไม่ได้สินค้าที่มีคุณภาพดี

6. ในแง่ของผู้บริโภคเองนั้น การที่รัฐกำหนดอัตราภาษีที่สูง ซึ่งแน่นอนว่าภาระภาษีนี้ย่อมถูกผลักไปยังผู้บริโภคส่วนหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้บริโภคต้องรับภาระภาษีต้องซื้อสินค้าในราคาที่แพงกว่าปกติ ประกอบกับเมื่อมีสินค้าที่หลบเลี่ยงภาษีออกมาขายในราคาที่ถูก ผู้บริโภคก็อาจจะหันไปซื้อสินค้าประเภทนั้น ซึ่งมักเป็นสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ไม่เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนใช้ของที่ดีมีคุณภาพและบรรดาโรงงานที่เสียภาษีตามกฎหมายเองก็จะไม่พยายามพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เพราะต้องต่อสู้แข่งขันในด้านราคากับโรงงานที่ผิดกฎหมายอยู่แล้ว ซึ่งการแข่งขันในด้านราคาย่อมไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้ชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดี ซึ่งย่อมมีราคาแพงนั่นเอง

2. <u>การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศ</u>

คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ให้การส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมขึ้นในปี พ.ศ. 2504[1] ซึ่งนับว่าเป็นการที่รัฐได้แสดงออกว่าเล็งเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมประเภทนี้ต่อเศรษฐกิจของประเทศ

---

[1] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, สิ่งควรรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2523), หน้า 15-16

ในด้านการส่งเสริมการลงทุนให้แก่ผู้ประกอบการด้านอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ให้การส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการรายต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. บริษัท ซันโย ยูนิเวอร์แซล อิเลคทริค จำกัด ผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศ "Sanyo"
2. บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด (ปัจจุบันเลิกผลิตเครื่องปรับอากาศแล้ว)
3. บริษัท กันยงอิเลคทริคแมนูแฟคเจอริ่ง จำกัด ผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศ "Mitsubishi"
4. บริษัท เฟดเดอร์ส (ไทยแลนด์) จำกัด ผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศ Fedder, Norge, Climatrol
5. บริษัท แอดมิรัล (ประเทศไทย) จำกัด ผู้ผลิตเครื่องปรับอากาศ Admiral, Emerald, Tempmaster

ผู้ได้รับการส่งเสริมทั้งหมดได้เปิดดำเนินกิจการแล้วทั้งสิ้น มีแต่บริษัท ไทยโตชิบาอุตสาหกรรม จำกัด ได้หยุดการผลิตเครื่องปรับอากาศเป็นเวลานานหลายปีแล้ว ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมที่เหลือ 4 ราย มีกำลังผลิตรวม 27,100 เครื่อง

ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมีเงินลงทุนทั้งสิ้นประมาณ 1,004 ล้านบาท มีทุนจดทะเบียน 109 ล้านบาท เป็นหุ้นของคนไทยร้อยละ 60 หุ้นของต่างชาติร้อยละ 40 ส่วนใหญ่เป็นหุ้นของญี่ปุ่น อังกฤษ และอื่น ๆ ใช้คนงานประมาณ 2,875 คน

นโยบายในการส่งเสริม นั้น เดิมเป็นกิจการที่ให้การส่งเสริมตามพระราชบัญญัติการลงทุนปีพ.ศ. 2505 โดยจัดให้อยู่ในกิจการประเภทอุตสาหกรรม ประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน มีขนาดซึ่งต้องลงทุนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน[1]

---

[1] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, รายงานประจำปี 2523 กิจการที่ได้รับการส่งเสริม (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2523) หน้า 91

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีประกาศให้ระงับการส่งเสริมการประกอบเครื่องปรับอากาศ เฉพาะประเภทหน้าต่าง (window type) ไว้ตั้งแต่วันที่ 24 กันยายน ปีพ.ศ. 2524 เนื่องจากเห็นว่ากำลังการผลิตในขณะนั้นมีมากพอกับความต้องการใช้แล้ว[1]

นอกเหนือจากการส่งเสริมการลงทุนในด้านการประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศ ซึ่งกล่าวได้ว่ากลายเป็นอดีตไปแล้ว เพราะได้มีผู้ประกอบการในด้านประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศมากรายจนไม่จำเป็นต้องมีการส่งเสริมการลงทุนอีกต่อไปแล้ว การส่งเสริมการลงทุนในอีกแง่หนึ่งซึ่งมีความเป็นไปได้และจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่อุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศเป็นส่วนรวมก็คือการส่งเสริมการลงทุนในด้านการผลิตชิ้นส่วนอุปกรณ์ของเครื่องปรับอากาศ ซึ่งในปัจจุบันนี้ยังไม่มีการส่งเสริมในด้านดังกล่าวให้แก่กิจการใดเลย

กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่มีความใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศ คือ การส่งเสริมการลงทุนในการผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็น ซึ่งบริษัท กุลธร เคอร์บี้ ซึ่งเป็นกิจการร่วมลงทุนระหว่างบริษัท กุลธรเอ็นจิเนียริ่ง ประเทศไทย กับบริษัท เคอร์บี้ (KIRBY) แห่งออสเตรเลีย ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตคอมเพรสเซอร์เทคัมเซ่ Tecumseh ภายใต้ลิขสิทธิ์ของบริษัท เทคัมเซ่ แห่งสหรัฐอเมริกา

กรณีการส่งเสริมการลงทุนผลิตคอมเพรสเซอร์ของบริษัท กุลธรเคอร์บี้ นี้ เป็นกรณีที่น่าศึกษามาก เพราะเป็นกรณีตัวอย่างที่นอกจากจะมีความใกล้เคียงกับกรณีที่จะเกิดการส่งเสริมการผลิตชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศในอนาคตมาก เพราะในขณะที่คอมเพรสเซอร์ตู้เย็นเป็นชิ้นส่วนที่มีความสำคัญมากสำหรับตู้เย็น คอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องปรับอากาศก็เป็นชิ้นส่วนที่มีความสำคัญสำหรับเครื่องปรับอากาศมากเช่นกัน นอกจากนั้นสภาวะแวดล้อมและปัญหาที่เกิดขึ้นในกรณีของบริษัทกุลธร เคอร์บี้ ก็มีความคล้ายคลึงกับปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้นถ้ามีการตั้งโรงงานผลิตชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศมากที่เดียว จึงขอกล่าวถึงความเป็นมาและปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

การส่งเสริมการลงทุนในการผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็น เริ่มขึ้นตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2521 เมื่อทางรัฐบาลได้ประกาศการส่งเสริมการลงทุนผ่านทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อผลิตมอเตอร์คอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็น โดยมีกำลังการผลิตไม่น้อยกว่า 150,000 ตัวต่อปี โดยทางรัฐบาลให้ความมั่นใจแก่ผู้ลงทุนว่าจะใช้นโยบายปกป้องกิจการอย่าง

---

[1] เรื่องเดียวกัน

เต็มที่ เงื่อนไขอื่น ๆ ที่ทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้วางไว้ให้คือ

1. ผู้ลงทุนจะได้รับการประกันระยะเวลาสำหรับการดำเนินกิจการ อย่างน้อยที่สุด 5 ปี ในฐานะผู้ผลิตคอมเพรสเซอร์ที่ได้รับการส่งเสริมเพียงรายเดียว

2. โรงงานจะต้องมีขีดความสามารถในการผลิตคอมเพรสเซอร์ได้อย่างน้อยที่สุด 150,000 ตัวต่อปี และจะต้องมีความสามารถในการขยายกำลังการผลิตให้พอกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในอนาคตด้วย

3. คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนจะให้สิทธิประโยชน์อย่างเต็มที่แก่ผู้ส่งเสริมการลงทุน

4. อาจจะมีมาตรการในการเพิ่มภาษีขาเข้าหรือมิฉะนั้นก็ห้ามการนำเข้าคอมเพรสเซอร์โดยเด็ดขาด เพื่อช่วยป้องกันอุตสาหกรรมในประเทศ

5. โรงงานของกิจการที่ได้รับการส่งเสริมจะต้องตั้งอยู่ในเขตส่งเสริมการลงทุน

หลังจากนี้มีผู้สนใจในการลงทุนตั้งโรงงานคอมเพรสเซอร์ดังกล่าวจำนวน 5 ราย กล่าวคือ จากบริษัทกุลธร เคอร์บี้ จำกัด และที่เหลือมาจากบริษัทผู้ประกอบตู้เย็นในประเทศรายใหญ่ ๆ ได้แก่ บริษัท ซันโย, เนชั่นแนล, โตชิบา และ แอดมิรัล ซึ่งหลังจากได้มีการพิจารณากันอย่างรอบคอบแล้ว ทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ตกลงเลือกบริษัทกุลธร เคอร์บี้ให้เป็นผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ คือ

1. บริษัท กุลธร เคอร์บี้ เป็นกิจการร่วมลงทุนระหว่างบริษัทกุลธรเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด กับบริษัท เคอร์บี้ แห่งออสเตรเลีย และบริษัท กุลธรเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด เป็นบริษัทเดียวซึ่งประกอบกิจการในฐานะผู้นำเข้าและขายคอมเพรสเซอร์โดยไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการประกอบตู้เย็นภายในประเทศอย่างบริษัทอื่น ๆ ที่ยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนอีก 4 รายที่เหลือ

2. บริษัทกุลธร เคอร์บี้ จะได้รับความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคจากบริษัท เคอร์บี้ แห่งออสเตรเลีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตคอมเพรสเซอร์ ยี่ห้อ เทคัมเซ่ Tecumseh ภายใต้ลิขสิทธิ์ของบริษัท เทคัมเซ่ อันเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเทคโนโลยีสูง และได้รับการยอมรับกันในตลาดเครื่องทำความเย็นมาเป็นเวลานาน ส่วนบริษัท เคอร์บี้ แห่งออสเตรเลียเองก็เป็นบริษัทผู้ผลิตคอมเพรสเซอร์ที่มีชื่อเสียงมากในออสเตรเลีย

3. จะเป็นกรณีตัวอย่างที่ทำให้ผู้ลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในออสเตรเลียเอง เกิดความสนใจที่จะมาร่วมลงทุนในกิจการที่คล้ายคลึงกับกรณีของ บริษัท กุลธร เคอร์บี้ นี้ ซึ่งจะทำให้มีการถ่ายทอดความรู้ทางด้านเทคโนโลยี มายังประเทศไทย รวมทั้งมีการนำเงินตราจากต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยด้วย ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลืออุตสาหกรรมอีกหลาย ๆ ประเภทซึ่งแม้จะมีเงินทุนแต่ขาดเทคโนโลยี ให้ได้รับการร่วมลงทุนและช่วยเหลือทางด้านเทคนิคจากต่างประเทศ เป็นประโยชน์แก่ความเจริญของอุตสาหกรรมอื่น ๆ ต่อไป

ด้วยเหตุนี้เอง บริษัท กุลธร เคอร์บี้ จึงได้รับการเลือกเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ. 2522 โดยมีการแก้ไขเงื่อนไขบางประการจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กล่าวคือ

1. เปอร์เซ็นต์ผู้ถือหุ้นคนไทยลดลงจาก 80% เหลือ 75%

2. บรรดาผู้ประกอบตู้เย็นในเมืองไทยจะต้องเข้าเป็นผู้ร่วมลงทุนในบริษัทด้วยไม่น้อยกว่า 60%

หลังจากบริษัท กุลธร เคอร์บี้ จำกัด ได้รับการเลือกจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแล้ว ก็ได้มีการพยายามจัดตั้งบริษัท โดยการพยายามชักจูงบริษัทผู้ประกอบตู้เย็นในประเทศให้ร่วมลงทุนในบริษัทกุลธร เคอร์บี้ จำกัด ซึ่งการเจรจานี้ใช้เวลานานมาก เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่บริษัทซึ่งต่างเคยประกอบกิจการในฐานะคู่แข่งกันจะต้องหันมาลงทุนเพื่อแสวงหาประโยชน์ในกิจการอันเดียวกัน ขณะเดียวกันทางบริษัท กุลธร เคอร์บี้ ก็ได้เสนอขอกู้เงินไปยังบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรม และพร้อมกันนั้นก็ยังขอให้ทางบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมร่วมลงทุนในกิจการของบริษัทอีกด้วย เนื่องจากว่า บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมอยู่ในฐานะที่เป็นกลาง เมื่อร่วมถือหุ้นด้วย ก็จะช่วยเป็นคนกลางในการแก้ไขข้อขัดแย้งถ้าจะมีขึ้นระหว่างทางกลุ่มของบริษัทกุลธร เอนจิเนียริ่ง กับบริษัท เคอร์บี้ แห่งออสเตรเลีย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ก่อตั้งบริษัทฝ่ายหนึ่งกับกลุ่มบริษัทผู้ประกอบตู้เย็นในประเทศ ซึ่งร่วมถือหุ้นในบริษัทอีกฝ่ายหนึ่ง คำขอของทางบริษัท กุลธร เคอร์บี้ นี้ ได้รับการรับรองจากทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในปี พ.ศ. 2523 ดังนั้น จำนวนผู้ถือหุ้นและสัดส่วนจึงเป็นดังนี้

ชื่อบริษัทหรือกิจการ	เปอร์เซ็นต์ถือหุ้น
1. กุลธรเอ็นจิเนียริ่ง จำกัด	20
2. เจมส์ เอ็น เคอร์บี้	20
3. ซันโย ยูนิเวอรแซล อิเลคทริค	16
4. บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	13.6
5. แอดมิรัลประเทศไทย	6
6. ไทยโตยิบา อุตสาหกรรม	4
7. อิตาย คอนซูมเมอร์โปรดัคส์	4
8. กันยงอิเลคทริค	4
9. เอ พี เนชั่นแนล	4
10. เดลตา คอนโซลิเดเตด อินดัสตรี	4
11. เฟดเดอรัล ประเทศไทย	4
12. คอนโซลิเดตเตท อิเลคทริค	0.2
13. กมลสุโกศล	0.2

การดำเนินการผลิตของ กุลธร เคอร์บี้ กำหนดจะใช้อัตรายั้นส่วนในประเทศไทย ปีแรก 24% ในปีที่สอง 60% และในปีที่สาม 80% ซึ่งนับเป็นการใช้ยั้นส่วนในประเทศที่สูงมาก เท่ากับเป็นการผลิตที่เกือบจะใช้ยั้นส่วนภายในประเทศโดยตรงทีเดียว

นอกจากนี้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปราบรื่น และดียิ่งยั้นเมื่อกระทรวงพาณิชย์ได้ออกประกาศ ฉบับที่ 8 เมื่อวันที่ 28 กันยายน ปีพ.ศ. 2524 เพื่อห้ามการนำคอมเพรสเซอร์ทุกขนาดที่มีการผลิต นอกประเทศ เข้าประเทศโดยเด็ดขาด

แต่ก็เกิดปัญหายั้นจนได้ในเมื่อทางบริษัท ซันโย ยูนิเวอร์แซล อิเลคทริค จำกัด ได้ ยื่นขอขยายโรงงานของตนต่อกระทรวงอุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน ปีพ.ศ. 2521 ซึ่งในแผน การขยายโรงงานของบริษัทซันโย นั้นรวมทั้งการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ สำหรับตู้เย็น เอาไว้ด้วย ซึ่งคำขอของทางบริษัท ซันโย ได้รับการอนุมัติอีก 1 เดือน หลังจากนั้น

เป็นที่น่าสังเกตว่า คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ประกาศผลของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ ในวันที่ 1 มิถุนายน 2521 ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่ทางบริษัทซันโย จะได้ยื่นขออนุญาตขยายโรงงานไปยังกระทรวงอุตสาหกรรม และยิ่งไปกว่านั้นทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเองก่อนจะได้ประกาศผลการคัดเลือกผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ก็ได้ส่งจดหมายขอร้องไปยังกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อให้ระงับคำขออนุญาตก่อตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ในประเทศรายอื่น ๆ ไปตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม 2521 **ปีพ.ศ. 2521 แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนไม่มีอำนาจที่จะไประงับการให้อนุญาตจากทางกระทรวงอุตสาหกรรม จดหมายดังกล่าวจึงเป็นเพียงคำขอร้องเท่านั้น**

บริษัท ซันโย ให้เหตุผลในการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ข้างต้นขึ้นมาทั้งที่แต่แรกทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีการพิจารณาแล้วว่า ด้วยจำนวนการประกอบตู้เย็นและเครื่องเย็นในประเทศ จะมีความเหมาะสมในการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์เพียงแห่งเดียวว่า ทางบริษัทเห็นว่ายอดตัวเลขปริมาณความต้องการคอมเพรสเซอร์ในประเทศที่ทางคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนประมาณนั้นต่ำกว่าความเป็นจริง จึงสมควรที่จะมีโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ แห่งที่สองขึ้นในประเทศ และเนื่องจากทางบริษัทเป็นผู้ครอบครองตลาดสำหรับผู้ประกอบตู้เย็นและเครื่องทำความเย็นอยู่ถึง 50% ของปริมาณทั้งหมดในประเทศ จึงจำเป็นจะต้องพึ่งพาตนเองในการผลิตคอมเพรสเซอร์ขึ้นใช้เอง

การเปิดโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ของทางบริษัท ซันโย ทำให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นกับทางบริษัท กุลธร เคอร์บี้ เพราะหมายความว่า จะมีโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์แห่งที่สองเกิดขึ้นมาในประเทศ ซึ่งอาจทำให้ตลาดของคอมเพรสเซอร์ในประเทศต้องถูกแย่งกันระหว่างโรงงานทั้งสองแห่ง ซึ่งจะทำให้โครงการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ในประเทศไม่คุ้มค่าในทางเศรษฐศาสตร์ และกระทบกระเทือนต่อการลงทุนในโครงการดังกล่าว ทั้งทางบริษัทซันโย ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นอยู่ในบริษัทกุลธร เคอร์บี้ เองอยู่ถึง 16% กลับกลายมาเป็นคู่แข่งกับบริษัท กุลธร เคอร์บี้ และทางบริษัท ซันโยเองก็มีตลาดของตู้เย็นและเครื่องทำความเย็น ที่ตนประกอบอยู่ถึง 50% อยู่ในมือ ซึ่งเรื่องนี้ก็ทำให้ทางผู้ซื้อหุ้นในบริษัทกุลธร เคอร์บี้เอง ซึ่งเป็นผู้ประกอบตู้เย็นและเครื่องทำความเย็นรายอื่น ๆ ก็มี ความรู้สึกไม่สบายใจนัก เพราะเท่ากับว่า ทางบริษัทซันโย มีข้อได้เปรียบบริษัทของตนในฐานะที่มีโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ของตนเอง ซึ่งอาจทำให้บริษัทซันโย มีความได้เปรียบในเรื่องของการดำเนินกิจการมากยิ่งขึ้นไปอีก

อย่างไรก็ตามในที่สุดกรณีของบริษัท กุลธร เคอร์บี้ ก็จบลง โดยที่ทางบริษัทซันโย ยูนิเวอร์แซล ก็ยังคงดำเนินการผลิตคอมเพรสเซอร์ของตนไป โดยให้คำสัญญาว่ายินดีจะรับซื้อคอมเพรสเซอร์จากบริษัท กุลธร เคอร์บี้ เป็นจำนวน 50% ของจำนวนที่ผลิตทั้งหมดถ้ามีหลักฐานว่าทางกุลธร เคอร์บี้ ไม่สามารถขายคอมเพรสเซอร์ส่วนที่เหลืออยู่นั้นในตลาดในประเทศได้ ซึ่งทางกุลธร เคอร์บี้ ก็ยืนยันว่ากรณีดังกล่าวจะทำได้ยากในทางปฏิบัติ เพราะจะตัดสินได้อย่างไรว่าคอมเพรสเซอร์จากกุลธร เคอร์บี้ ขายไม่ออก และจำนวนครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ผลิตควรจะเป็นเท่าไรกันแน่ ซึ่งแม้ยังมีปัญหาข้อขัดแย้งกันอยู่ การผลิตคอมเพรสเซอร์ของทั้งบริษัท กุลธร เคอร์บี้ และซันโยยูนิเวอร์แซล ก็ยังคงดำเนินต่อไป

กรณีของบริษัท กุลธร เคอร์บี้ จึงก่อให้ข้อที่น่าสังเกตดังต่อไปนี้

1. การที่ทางด้านรัฐบาลเองได้แสดงนโยบายมาตั้งแต่ต้นว่าจะสนับสนุนการจัดตั้งโรงงานผลิต คอมเพรสเซอร์ในประเทศเพียงโรงงานเดียว แต่การดำเนินงานที่ไม่สอดคล้องกันเองของหน่วยงานของรัฐด้วยกัน คือสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งแทนที่จะดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกัน กลับทำให้เกิดการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ขึ้นมาอีก เท่ากับว่าเป็นการจัดสรรเงินทุนและทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศจำกัดอยู่แล้วไปในทางที่ไม่เหมาะสม

2. เป็นที่น่าสงสัยว่า ทางผู้ลงทุนจากบริษัท เคอร์บี้ แห่งออสเตรเลีย จะมีความรู้สึกอย่างไรกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะการร่วมลงทุนในกิจการผลิตคอมเพรสเซอร์นี้เกิดจากความมั่นใจในหลักประกันที่ทางรัฐบาลไทยเองได้กำหนดขึ้น การที่ชักชวนให้นักลงทุนชาวต่างประเทศมาลงทุนในประเทศไทย แล้วเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น จะทำให้ภาพพจน์ของรัฐบาลไทยในการกำหนดนโยบายการลงทุนในสายตาของชาวต่างประเทศเป็นอย่างไร และจะมีผลกับการลงทุนของชาวต่างประเทศในกิจการอื่น ๆ ในอนาคตหรือไม่

3. ปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นผลมาจากการที่ไม่สามารถประนีประนอมผลประโยชน์ระหว่างบริษัทผู้ทำการประกอบตู้เย็นและเครื่องทำความเย็นในประเทศ และไม่ได้มีการคำนึงถึงตัวแปรอันนี้มาตั้งแต่ต้นที่เริ่มดำเนินโครงการให้การส่งเสริมการลงทุนหรือไม่

อย่างไรก็ตาม ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกรณีของบริษัท กุลธร เคอร์บี้ ก็ได้จบลงไปแล้ว และถึงบทเรียนที่น่าสนใจไว้เป็นประโยชน์แก่การส่งเสริมการลงทุนในกรณีอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะในกรณีการส่งเสริมการลงทุนในกิจการผลิตชิ้นส่วนของอุตสาหกรรมประกอบเครื่อง

ปรับอากาศในประเทศ ซึ่งก็น่าจะเป็นคอมเพรสเซอร์ของเครื่องปรับอากาศเช่นกันเพราะเป็นชิ้นส่วนที่มีมูลค่าสูงที่สุดที่ต้องสั่งเข้ามาจากต่างประเทศ

ในทางด้านเทคนิคแล้วคอมเพรสเซอร์ของตู้เย็นกับเครื่องทำความเย็น เมื่อเปรียบเทียบกับคอมเพรสเซอร์ของเครื่องปรับอากาศแล้วก็มีความคล้ายคลึงกันแต่คอมเพรสเซอร์ของเครื่องปรับอากาศจะมีขนาดใหญ่กว่าคอมเพรสเซอร์ของตู้เย็น ดังนั้นในด้านเทคนิคการผลิตแล้วเมื่อคนไทยสามารถผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็นได้แล้ว ก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างใดในการผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องปรับอากาศขึ้นมาในประเทศบ้าง เพราะใช้เทคโนโลยีในการผลิตคล้ายคลึงกัน เพียงแต่เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตจะต้องใหญ่กว่า และถ้าให้การส่งเสริมแก่กิจการที่ผลิตคอมเพรสเซอร์ของตู้เย็นอยู่ในปัจจุบัน เช่น บริษัท กุลธร เคอร์บี้ แล้วก็จะใช้เงินลงทุนสำหรับเครื่องจักรเครื่องมืออีกเพียง 1 ใน 3 ของการลงทุนตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ของตู้เย็นเท่านั้น เพราะจะทุ่นค่าใช้จ่ายในเรื่องของที่ดินและการขยายโรงงานใหม่อีกมาก[1]

ปัญหาของการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องปรับอากาศในอนาคตอยู่ที่ว่า จะต้องรอให้จำนวนการใช้คอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องปรับอากาศมีจำนวนเพิ่มขึ้นมามากพอสำหรับการลงทุนตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องปรับอากาศในอนาคต และยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกรณีของการจัดตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์สำหรับตู้เย็นจะต้องได้รับการนำมาพิจารณาใคร่ครวญอย่างรอบคอบเสียก่อน โดยเฉพาะปัญหาที่สำคัญคือการประสานประโยชน์ของบรรดาบริษัทผู้ประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศให้เหมาะสม เพื่อที่จะได้ไม่เกิดปัญหาข้อขัดแย้งอย่างในกรณีของบริษัทกุลธร เคอร์บี้ อีก

3. นโยบายส่งเสริมการส่งออก

ในฐานะที่เครื่องปรับอากาศได้เริ่มเป็นสินค้าที่สามารถส่งออกไปจำหน่ายในต่างประเทศและทำรายได้เข้าประเทศ นโยบายในการส่งเสริมการส่งออกของรัฐบาล จึงมีความสำคัญในการให้ความสนับสนุนต่ออุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทย ซึ่งนโยบายในการส่งเสริมการส่งออกดังกล่าวประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 การให้สิทธิพิเศษแก่กิจการส่งออกที่ได้รับการส่งเสริมโดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2515 และได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2520 สำหรับกรณีที่เป็นกิจการส่งออก พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนได้ให้ประโยชน์และสิทธิเพิ่มเติมแก่ผู้ส่งเสริมการลงทุนในด้านต่าง ๆ ทั้งสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีอากร

---

[1] สัมภาษณ์ คุณอานนท์ สิมะกุลธร กรรมการ บริษัทกุลธร เคอร์บี้ จำกัด, 18 เมษายน 2525.

และภาษีเงินได้ อาทิตามมาตรา 36(2) ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า สำหรับการนำเข้าวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นที่ต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศเพื่อใช้ผลิต ผสม หรือประกอบผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลเฉพาะที่ใช้ในการส่งออกหรือตามมาตรา 36(2) ผู้ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจะได้รับการยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและภาษีการค้า สำหรับของที่ผู้ได้รับการส่งเสริมนำเข้ามาเพื่อส่งกลับออกไป เป็นต้น

3.2 การคืนและชดเชยเงินภาษีอากรสำหรับการส่งออก

การที่จะช่วยเหลือให้ต้นทุนของสินค้าที่ผลิตในประเทศต่ำพอที่จะออกไปสู้ราคากับผลิตภัณฑ์จากประเทศอื่นในตลาดต่างประเทศได้คือ การพยายามใช้มาตรการในการลดต้นทุนของสินค้าอันเกิดจากการเก็บภาษีอากรจากวัตถุดิบหรือชิ้นส่วนที่นำเข้ามาประกอบเครื่องปรับอากาศ ซึ่งนโยบายนี้มีหน่วยงานของรัฐ 2 หน่วยงานที่รับผิดชอบอยู่กล่าวคือ กรมศุลกากรและสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ซึ่งต่างมีขอบเขตอำนาจและการทำงานดังต่อไปนี้

3.2.1 กรมศุลกากร เริ่มแรกทีเดียว ขอบเขตในการคืนภาษีอากรของกรมศุลกากร เป็นไปตามมาตรา 19ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฉบับที่ 9 บีพ.ศ. 2482 ซึ่งระบุให้มีการคืนเงินอากรแก่ผู้นำของเข้า (โดยปกติก็คือผู้ผลิต) ที่นำเอาวัตถุดิบหรือวัสดุ (ตามกฎหมายบัญญัติไว้ว่า "ของ") จากต่างประเทศเข้ามาทำการผลิต หรือผสมหรือบรรจุ เป็นสินค้าแล้วส่งออกไปยังเมืองต่างประเทศ หรือส่งไปเป็นของใช้ลิ้นเปลืองในเรือเดินทางไปเมืองต่างประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับการคืนภาษีอากรนี้ได้มีการแก้ไขอีกหลายครั้ง ครั้งล่าสุดคือประกาศของกระทรวงการคลังที่ คก 5/2514 ให้ส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกโดยประกาศลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบให้แก่ผู้นำเข้าเพื่อผลิตสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศในอัตราร้อยละ 10 ของที่ต้องชำระ ส่วนที่เหลือร้อยละ 90 ให้ใช้วางประกันเป็นเงินสดหรือพันธบัตรรัฐบาล หรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการชำระอากรไว้ได้ ภายหลังจากที่ผลิตสินค้าส่งออกภายใน 12 เดือนนับแต่วันตรวจปล่อยของ ผู้ผลิตจะได้รับคืนส่วนที่วางประกันไว้กับอีก 7 ใน 8 ส่วนของเงินอากรขาเข้าที่ได้จ่ายไปแล้ว ต่อมามีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 แก้ไขหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติศุลกากร ฉบับที่ 9 บางประการ โดยกำหนดให้ผู้นำเข้าชำระอากรเต็มจำนวนหรือใช้หนังสือค้ำประกันของธนาคารแทนการชำระอากรในขณะนำเข้าก็ได้ และจะได้รับการคืนอากรเต็มจำนวนตามส่วนที่ได้ผลิตส่ง

ออก ดังนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ผู้ผลิตต้องได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าเต็มจำนวน[1]

นอกเหนือจากนโยบายในการยกเว้นภาษีอากรดังกล่าว ทางกรมศุลกากรยังได้ดำเนินการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded manufacturing warehouse) ขึ้นตามมาตรา 8 ทวิ 12) ตามพระราชบัญญัติศุลกากร ปีพ.ศ. 2464 แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม ปีพ.ศ. 2515 ซึ่งคลังสินค้าทัณฑ์บนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเป็นโรงผลิตสินค้า โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เป็นที่ผลิตสินค้าจากของที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และจะส่งสินค้าที่ผลิตได้นี้ออกไปนอกราชอาณาจักร โดยวัสดุที่นำเข้าจากต่างประเทศนี้จะได้รับการยกเว้นทั้งอากรขาเข้าและอากรขาออก ซึ่งจะทำให้เป็นการสะดวกสำหรับกิจการการผลิตขนาดใหญ่ ที่จะใช้วัตถุดิบจากต่างประเทศจำนวนมาก ไม่ต้องเสียภาษีซึ่งถ้าใช้วิธีการคืนภาษีอากรแบบปกติแล้วจะต้องมีวิธีการที่ยุ่งยากและอาจจะสลับซับซ้อน และมูลค่าของการคืนภาษีอาจจะสูง ซึ่งถ้าจัดตั้งเป็นคลังสินค้าทัณฑ์บนจะทำให้สะดวกแก่การดำเนินกิจการเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม สำหรับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศไทยในปัจจุบันยังไม่ได้มีการจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บนขึ้นมา เพราะยังมิได้มีการส่งออกเครื่องปรับอากาศอย่างเป็นล่ำเป็นสันและเป็นจำนวนมาก ๆ อย่างไรก็ตามก็ยังเป็นมาตรการที่สำคัญในการสนับสนุนการส่งเครื่องปรับอากาศออกไปยังต่างประเทศในอนาคต

3.2.2 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้เริ่มให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งสินค้าออกในทางภาษีอากร มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เพื่อสนับสนุนนโยบายของทางราชการที่จะสนับสนุนให้มีการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศให้มากขึ้น สินค้าที่จะจ่ายเงินยกเว้นภาษีอากรให้นั้น ได้แก่สินค้าทุกชนิดที่ผลิตในราชอาณาจักร และส่งออกไปขายนอกราชอาณาจักร ไม่ว่าผู้ผลิตจะส่งออกเอง หรือพ่อค้าคนกลางผู้ซื้อจากผู้ผลิต หรือซื้อจากพ่อค้าคนกลางด้วยกันแล้วส่งออกก็ตาม ยกเว้นสินค้าที่ส่งออกไปเป็นตัวอย่าง หรือเพื่อการวิเคราะห์หรือเพื่อการอื่นที่ไม่ได้ขาย และสินค้าอื่น ๆ เช่น สินค้าประเภทเกษตรกรรม

---

[1]นายภูมิจิตต์ บุญประยูร, การขอคืนภาษีอากรสำหรับการนำวัตถุดิบเข้ามาผลิตสินค้าส่งไปต่างประเทศ, (กรุงเทพมหานคร, 2523) หน้า 4.

ค่าภาษีอากรที่จะพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือให้ ได้แก่ ภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ ภาษีอากรที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ เช่น ภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน รวมทั้งภาษีการค้า อากรขาเข้า ภาษีอากรอย่างอื่นและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ บรรดาที่มีอยู่ในมูลค่าของวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ เครื่องจักร เชื้อเพลิงและพลังงานอย่างอื่นที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น แต่ไม่รวมถึง ภาษีเงินได้ ค่าภาคหลวง หรือภาษีอากรที่อาจขอคืนได้ตามกฎหมายอยู่แล้ว[1]

อัตราช่วยเหลือภาษีนี้จะกำหนดเป็นอัตราตายตัวต่อหน่วยสำหรับสินค้าแต่ละชนิดไป ซึ่งประกาศโดยคณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือภาษี อัตราช่วยเหลือภาษีอากรนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อัตราที่ 1 เมื่อผู้ขอช่วยเหลือได้ใช้สิทธิคืนภาษีอากรจากกรมศุลกากรและกรมสรรพากรไปบางส่วน ในทางปฏิบัตินั้นเงินช่วยเหลือภาษีอากรจะจ่ายให้แก่ผู้ส่งออกตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วยวิธีเครดิตภาษีแทนการจ่ายเป็นตัวเงินโดยออกเป็น "บัตรภาษี" ให้เพื่อนำไปชำระค่าภาษีที่ผู้นั้นจะต้องเสีย ณ สถานที่ที่ระบุไว้ในบัตรภาษีตามที่ผู้ส่งออกแจ้งความจำนง

บัตรภาษีที่ออกให้นี้จะเป็นบัตรระบุชื่อผู้ถือ ซึ่งจะโอนแก่กันไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมศุลกากรในบางกรณี บัตรภาษีนี้มีอายุการใช้ 3 ปี นับตั้งแต่วันที่ออกและจะขอต่ออายุได้ในบางกรณี

ครั้นต่อมา จึงได้มีการประกาศ "พระราชบัญญัติช่วยเหลือค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2524" เพื่อแทนพระราชบัญญัติศุลกากร(ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482 ซึ่งได้ใช้กำหนดหลักการในการช่วยเหลือภาษีมาเป็นเวลานาน หลักการของการช่วยเหลือภาษีอากรตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่ กล่าวโดยสรุปก็คือ การเปลี่ยนหลักการในการคืนภาษีอากรจากการประกาศอัตราสำหรับสินค้าแต่ละชนิด มาเป็นอัตราทั่วไปแทน ซึ่งกระทรวงการคลังได้ออกประกาศ คณะกรรมการพิจารณาช่วยเหลือภาษีอากรสินค้าที่ส่งออก ตามประกาศที่ อ 1/2525 เรื่อง กำหนดอัตราเงินช่วยเหลือ ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติช่วยเหลือค่าภาษีอากรสินค้าส่งออกที่ผลิตในราชอาณาจักร พ.ศ. 2523 นั่นเอง กำหนดอัตราเงินช่วยเหลือที่ใช้เป็น 2 อัตราคือ อัตรา ก สำหรับ กรณีที่ได้เสียภาษีอากรตามกฎหมาย ว่าด้วยพิกัดอัตราศุลกากรและประมวลรัษฎากรสำหรับของที่ได้นำเข้ามาใช้ในการผลิตสินค้าที่ได้ส่งออกไป แต่ไม่ได้รับเงินค่าภาษีอากรดังกล่าว และอัตรา ข คือ นอกจากกรณีข้างต้นรวมทั้งกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ

---

[1] กระทรวงการคลัง, สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, คู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ส่งสินค้าออกในทางภาษีอากร. (กรุงเทพมหานคร, กระทรวงการคลัง 2522), หน้า 9.

ที่ได้รับสิทธิและประโยชน์ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ซึ่งอัตราเงินชดเชยตามประกาศของกระทรวงการคลังดังกล่าวกำหนดเป็นอัตราร้อยละของราคาสินค้าส่งออก ซึ่งแบ่งสินค้าส่งออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ไม่ได้จำเพาะเจาะจงสินค้าแต่ละชนิด เช่น สินค้าเครื่องปรับอากาศจัดอยู่ในหมวด 84 มีอัตราชดเชยตามอัตรา ก ร้อยละ 5.26 ของราคาส่งออก และตามอัตรา ข ร้อยละ 1.60 ของราคาส่งออก

เป็นที่น่าสังเกตว่า เนื่องจากการกำหนดอัตราเงินชดเชยนั้นกำหนดเป็นอัตราของหมวดสินค้าแต่ละหมวด ซึ่งครอบคลุมสินค้ามากมายหลายชนิดในหมวดนั้น อัตราดังกล่าวจึงเป็นอัตราเฉลี่ยของสินค้าในหมวดนั้น ซึ่งย่อมไม่ตรงกับภาษีอากรที่ทางผู้ผลิตหรือผู้ส่งออกได้เสียไปจริง ๆ โดยเฉพาะในกรณีของสินค้าเครื่องปรับอากาศการกำหนดเงินชดเชยเป็นอัตราร้อยละดังกล่าวจึงย่อมไม่ส่งเสริมในการทำให้ผู้ประกอบเครื่องปรับอากาศใช้ชิ้นส่วนเครื่องปรับอากาศที่ดีมีคุณภาพสูง เพื่อประกอบเครื่องปรับอากาศที่ดีมีคุณภาพส่งออกไปจำหน่ายยังตลาดต่างประเทศ เพราะไม่ว่า ผู้ประกอบเครื่องปรับอากาศใช้ชิ้นส่วนที่มีราคาหรือต้นทุนสูงต่ำอย่างไร ก็จะได้รับเงินชดเชยจากรัฐเท่ากัน ทางผู้ประกอบเครื่องปรับอากาศจึงมุ่งใช้ชิ้นส่วนที่มีต้นทุนที่ต่ำเท่าที่จะเป็นไปได้เพื่อทำให้ตนได้กำไรสูงสุด

4. <u>นโยบายการควบคุมการค้าและอุตสาหกรรม</u>

นโยบายการควบคุมการค้า ได้แก่ การควบคุมราคา การควบคุมการนำเข้าและส่งออก ซึ่งจะดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์

ส่วนนโยบายด้านการควบคุมอุตสาหกรรม ได้แก่ การควบคุมการตั้งและขยายโรงงาน การกำหนดอัตราส่วนการใช้ชิ้นส่วนและวัตถุดิบในประเทศ การกำหนดมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งนโยบายเหล่านี้จะดำเนินการโดยกระทรวงอุตสาหกรรม

ในด้านนโยบายการควบคุมการค้าซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงพาณิชย์นั้น ยังไม่มีการดำเนินการกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศแต่อย่างใด เนื่องจากเครื่องปรับอากาศมิใช่สิ่งจำเป็นสำหรับการใช้ในชีวิตประจำวันเหมือนสินค้าอื่น ๆ ซึ่งก็เหมือนกับลักษณะของสินค้าพวกเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทอื่น ๆ ซึ่งก็จะไม่ถูกควบคุมการค้าเช่นกัน มีแต่เฉพาะการควบคุมการนำเข้าคอมเพรสเซอร์สำเร็จรูป รวมทั้งชิ้นส่วนหรือส่วนประกอบของคอมเพรสเซอร์สำหรับเครื่องทำความเย็นขนาดไม่เกิน 1/4 แรงม้า ตามประกาศของกระทรวงพาณิชย์เรื่อง

การนำสินค้า เข้ามาในราชอาณาจักร ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2524) ลงวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2524 เท่านั้น ซึ่งเป็นการควบคุมการนำเข้าคอมเพรสเซอร์เพื่อเป็นมาตรการคุ้มครองต่อการตั้งโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ของบริษัท กุลธร เคอร์บี้ นั่นเอง

ในด้านนโยบายการควบคุมอุตสาหกรรมก็ไม่มีการดำเนินการกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมการตั้งขยายโรงงาน หรือการควบคุมบังคับใช้วัตถุดิบในประเทศ แต่มีการดำเนินนโยบายนี้ในอุตสาหกรรมที่ใกล้เคียงกับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศ นั่นคือ ได้มีการระงับการตั้งและขยายโรงงานผลิตคอมเพรสเซอร์ สำหรับตู้เย็นไว้เป็นการชั่วคราว มีกำหนด 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2523 เป็นต้นไป และในการดำเนินการผลิตคอมเพรสเซอร์ของตู้เย็นโดยบริษัท กุลธร เคอร์บี้ ก็ได้มีการกำหนดอัตราส่วนการใช้วัตถุดิบในประเทศ สำหรับการผลิตคอมเพรสเซอร์ ซึ่งเป็นเงื่อนไขในการส่งเสริมการลงทุนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บังคับให้มีการใช้วัตถุดิบในประเทศสำหรับการผลิต 24% ของต้นทุนขั้นส่วนทั้งหมดในปีแรก 60% ของขั้นส่วนทั้งหมดในปีที่ 2 และ 80% ของขั้นส่วนทั้งหมดในปีที่ 3

ส่วนในด้านการกำหนดมาตรฐานของผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ได้มีการกำหนดมาตรฐานของเครื่องปรับอากาศชนิดติดผนังห้อง ม.อ.ก. 385-2524 (Standard for room air conditioners) ซึ่งได้ประกาศเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2524 อย่างไรก็ตาม มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศชนิดติดผนังห้อง นี้ก็ไม่มีผลในทางปฏิบัติต่ออุตสาหกรรม เพราะทางสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเองก็ไม่ได้มีเครื่องมือในการตรวจสอบเครื่องปรับอากาศที่ประกอบในประเทศ ว่าได้มาตรฐานหรือไม่ และมาตรฐานอุตสาหกรรมยังไม่ได้ครอบคลุมไปถึงเครื่องปรับอากาศแบบแยกส่วนอีกด้วย

5. <u>นโยบายด้านพลังงานของรัฐ</u>

เครื่องปรับอากาศจัดเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษที่เด่นกว่าเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทอื่น ๆ ก็คือ เครื่องปรับอากาศมีอัตราการใช้พลังงานไฟฟ้าที่สูงมากกว่าการใช้ไฟฟ้าของเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทอื่น ๆ ดังนั้นจึงเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทเดียวที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายด้านพลังงานของรัฐอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ ในช่วงที่เกิดวิกฤติการณ์ด้านพลังงานในประเทศในปี พ.ศ. 2522 ซึ่งน้ำมันเตาที่จะนำมาใช้ในการผลิตกระแสไฟฟ้าอยู่ในภาวะที่ไม่แน่นอน อาจขาดแคลนได้นั้น ทางราชการได้กำหนดมาตรการให้มีการประหยัดการใช้ไฟฟ้าให้มากที่สุด และมาตรการอันหนึ่งซึ่งได้นำมาใช้ก็คือ การให้งดใช้เครื่องปรับอากาศในสถานที่ราชการและรัฐวิสาหกิจเว้นแต่การใช้ในกรณีที่จำเป็น เช่น การรักษาพยาบาล หรือการเก็บรักษาเครื่องมือหรือการอื่นตามที่ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีเจ้าสังกัด[1] แต่ในระยะเวลาไม่นานหลังจากการกำหนดให้สถานที่ราชการปิดเครื่องปรับอากาศ ทางรัฐบาลก็อนุญาตให้เปิดเครื่องปรับอากาศได้ตามความจำเป็นโดยปรับอุณหภูมิของเครื่องปรับอากาศไม่ให้ต่ำกว่า 27°C หรือประมาณ 80°F และขณะเดียวกันก็ขอให้ส่วนเอกชนที่ใช้เครื่องปรับอากาศในอาคารที่ทำงาน และที่อยู่อาศัยปรับอุณหภูมิของเครื่องปรับอากาศไม่ให้อุณหภูมิต่ำเกินสมควร ซึ่งควรอยู่ในเกณฑ์ประมาณ 27°C ถึง 80°F เช่นเดียวกัน[2]

ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2523 ได้เกิดภาวะฝนแล้งขึ้น ทำให้น้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิติ์ลดลงไปเรื่อย ๆ เป็นผลทำให้กำลังผลิตไฟฟ้าจากเขื่อนทั้งสองลดลงตามลำดับ และมีแนวโน้มว่ากำลังผลิตไฟฟ้าทั้งระบบของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ซึ่งส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับการผลิตไฟฟ้าจากกำลังน้ำ จะไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ไฟฟ้าในช่วงที่มีความต้องการใช้ไฟฟ้าสูงสุดระหว่างเวลา 18.00-21.00 นาฬิกา ดังนั้น ทางราชการจึงได้พยายามหามาตรการที่จะช่วยรัฐประหยัดการใช้ไฟฟ้าเพื่อป้องกันความจำเป็นที่จะต้องดับไฟในบางช่วงซึ่งจะทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนโดยทั่วไป และเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยส่วนรวม และมาตรการอันหนึ่งที่ทางราชการนำมาใช้ก็คือ การขอความร่วมมือจากเอกชนให้ระงับการเปิดเครื่องปรับอากาศที่ใช้ไฟฟ้าจากการไฟฟ้านครหลวง หรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในระหว่างเวลา 18.00-21.00 นาฬิกา และห้ามการใช้เครื่องปรับอากาศที่ใช้ไฟฟ้าจากการ

---

[1] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, หนังสือเวียน "การป้องกันการขาดแคลนน้ำมัน" ที่ สร 0202/ว 123 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2522

[2] สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, หนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, เรื่อง มาตรการการประหยัดการใช้พลังงานและน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ สร 0202/ว 123 ลงวันที่ 26 กรกฎาคม 2522

ไฟฟ้านครหลวง หรือการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ในระหว่างเวลา 18.00-21.00 นาฬิกา สำหรับหน่วยราชการเช่นเดียวกัน[1]

สำหรับมาตรการประหยัดไฟฟ้าซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเครื่องปรับอากาศดังกล่าวย่อมมีความสัมพันธ์กับยอดขายของเครื่องปรับอากาศอย่างแน่นอน เพราะประชาชนที่จะซื้อเครื่องปรับอากาศอาจจะคิดว่าตัวเองอาจจะไม่ได้ใช้เครื่องปรับอากาศอย่างคุ้มค่ากับเงินที่ตนเสียไป เพราะต้องคอยประหยัดตามนโยบายของรัฐ และโดยเฉพาะปริมาณการซื้อเครื่องปรับอากาศจากภาครัฐบาลย่อมตกต่ำที่สุดเพราะหน่วยงานของรัฐย่อมไม่อาจดำเนินการที่ขัดกับนโยบายประหยัดพลังงานของรัฐ ที่ให้ปิดหรือใช้เครื่องปรับอากาศให้น้อยที่สุด

อย่างไรก็ตามสถานการณ์เช่นนี้ก็อาจถือได้ว่าเป็นความจำเป็นของชาติ ซึ่งทุก ๆ คน รวมทั้งอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศก็ควรจะเสียสละให้แก่ส่วนรวม แต่ก็เป็นเรื่องที่น่าวิเคราะห์ว่า โครงสร้างด้านพลังงานของประเทศจะมีส่วนสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศเป็นอย่างมาก

ปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อโครงสร้างด้านพลังงานของประเทศ เช่น การขึ้นราคาน้ำมันเชื้อเพลิง หรือการเกิดภาวะฝนแล้ง ซึ่งทำให้มีน้ำในการผลิตกระแสไฟฟ้าน้อยลง จะมีผลต่ออุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในทางอ้อม เพราะภาวะการณ์ดังกล่าวมีผลต่อการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้เกิดการขาดแคลนพลังงานไฟฟ้า หรือไม่เช่นนั้นก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตกระแสไฟฟ้าสูงขึ้น บีบบังคับให้รัฐบาลต้องขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้า และเมื่อมีการขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้าก็จะมีผลกระทบโดยตรงต่อยอดขายของเครื่องปรับอากาศเพราะเครื่องปรับอากาศเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ใช้กระแสไฟฟ้ามาก ค่าไฟฟ้าที่ผู้ใช้เครื่องปรับอากาศต้องเสียจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้ซื้อเครื่องปรับอากาศจะต้องคำนึงถึงเมื่อซื้อเครื่องปรับอากาศ เมื่อใดก็ตามที่มีการขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้าก็จะทำให้ผู้ซื้อเครื่องปรับอากาศชะงักงัน ทำให้ยอดขายเครื่องปรับอากาศตกลงจนกว่าประชาชนทั่วไปจะปรับตัวเข้ากับค่ากระแสไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นจนรู้สึกเคยชิน เมื่อนั้น ผู้ซื้อเครื่องปรับอากาศก็จะมีพฤติกรรมในการซื้อเครื่องปรับอากาศเป็นไปตามภาวะปกติ

---

[1] ดูนโยบายการเฉพาะกิจก่อนภาวะฝนแล้ง ทำเนียบรัฐบาล "ข้อเสนอแนะและมาตรการชั่วคราวเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้าในภาวะฝนแล้ง ปี 2523", หนังสือกราบเรียน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี, 5 เมษายน 2523

ส่วนในแง่ของอุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศนั้น เมื่อยอดขายเครื่องปรับอากาศเกิดการชะงักงัน ตกลงหรือไม่เป็นไปตามที่ผู้ประกอบการคาดหวังไว้ จะเนื่องจากการขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้าหรือภาวะการณ์อื่นใดก็ตาม ก็จะทำให้เกิดผลกระทบต่อการประกอบการอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะการประกอบเครื่องปรับอากาศต้องอาศัยชิ้นส่วนจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากและเป็นมูลค่าที่สูง ซึ่งชิ้นส่วนเหล่านี้ต้องใช้เวลาในการสั่งจากต่างประเทศ เมื่อผู้ผลิตคาดว่าตลาดจะมีความต้องการเครื่องปรับอากาศเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ก็จะสั่งชิ้นส่วนจากต่างประเทศมาล่วงหน้า ครั้นยอดขายถูกกระทบกระเทือนจากภาวะการณ์ใด ๆ ผู้ประกอบการก็ยากที่จะกลับตัวให้ทันกับสถานการณ์เพราะได้สั่งชิ้นส่วนจากต่างประเทศล่วงหน้าไปแล้ว จึงประสบกับปัญหาชิ้นส่วนจากต่างประเทศค้างสต๊อค ภาวะการณ์เช่นนี้ได้เกิดขึ้นเช่นในปี พ.ศ. 2522 และปี พ.ศ. 2523 ซึ่งผู้ประกอบการสามารถขายเครื่องปรับอากาศได้มากเป็นพิเศษในปี พ.ศ. 2521 ครั้นถึงปี พ.ศ. 2522 ก็เกิดวิกฤตการณ์พลังงานขึ้นในประเทศดังได้กล่าวไปแล้ว และในปี พ.ศ. 2523 เมื่อเกิดภาวะฝนแล้งก็กระทบกระเทือนต่อต้นทุนการผลิตกระแสไฟฟ้าจึงมีการขึ้นราคาค่ากระแสไฟฟ้าในประเทศถึง 2 ครั้ง ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่ออุตสาหกรรมประกอบเครื่องปรับอากาศในประเทศเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ในแง่ของการใช้พลังงาน ซึ่งเครื่องปรับอากาศเป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทที่ใช้พลังงานไฟฟ้าสูงมาก สิ่งที่รัฐควรจะให้ความสนใจก็คือการกำหนดมาตรฐานประสิทธิภาพการใช้พลังงานของเครื่องปรับอากาศ ซึ่งในต่างประเทศอย่างเช่นในสหรัฐอเมริกา มีการกำหนดอัตราส่วนประสิทธิภาพพลังงานของเครื่องปรับอากาศ (Energy Efficiency Ratio : EER) ซึ่งหมายถึงอัตราส่วนของพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ต่อความเย็นที่เครื่องปรับอากาศสามารถทำได้ ซึ่งควรจะได้ค่าที่สูงพอเหมาะ เพื่อมิให้เครื่องปรับอากาศใช้ไฟมากเกินความจำเป็น อันจะช่วยให้การใช้พลังงานไฟฟ้าภายในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดีกว่าที่จะรอให้เกิดวิกฤตการณ์ด้านพลังงานขึ้นมาแล้วจึงหาวิธีการแก้ไข ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชน ตลอดจนระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศในระดับที่กว้างขวางและน่าหวาดวิตกอย่างที่เคยปรากฏขึ้นในอดีตที่ผ่านมา